

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

Кафедра кібербезпеки

БІЗНЕС–АНАЛІЗ

Методичні рекомендації

*Для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
(галузь знань D «Бізнес, адміністрування та право»,
спеціальність D3 «Менеджмент»)*

Одеса
2025

УДК 658:004.9(075.8)
Г 66

Рекомендовано навчально-методичною радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № від 2025 року)

Укладачі: С. А. Горбаченко – д.е.н., проф., професор, завідувач кафедри кібербезпеки Національного університету «Одеська юридична академія» ORCID: 0000-0001-8442-9581;

О. Є. Чепурна – к. ф.-м. н., доц., доцент кафедри кібербезпеки Національного університету «Одеська юридична академія» ORCID: 0000-0002-1432-0799

Рецензенти: Ю. О. Ольвінська – к.е.н., доцент, завідувача кафедри статистики та математичних методів в економіці Одеського національного економічного університету

В. О. Котлубай – к.е.н, доцент, доцент кафедри економіки та менеджменту Національного університету «Одеська юридична академія»

П 66 Г 66
Бізнес–аналіз : метод. реком. для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти (галузь знань Д «Бізнес, адміністрування та право», спеціальність ДЗ «Менеджмент») / С. А. Горбаченко, О. Є. Чепурна ; Нац. ун-т «Одеська юрид. акад.». – Одеса : Фенікс, 2025. – 30 с.
DOI:

У методичних рекомендаціях розглядаються теоретичні та практичні аспекти бізнес-аналізу, що поєднує методи економіки, менеджменту та аналітики даних для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Акцент зроблено на опануванні сучасних методів збору, обробки та інтерпретації бізнес-інформації, застосуванні інструментів візуалізації й програмних засобів підтримки аналітичної діяльності. Особливу увагу приділено формуванню навичок критичного аналізу, моделювання бізнес-процесів та підготовки якісних звітів і презентацій результатів досліджень.

Методичні рекомендації призначені для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) освітнього рівня.

УДК 658:004.9(075.8)

©С. А. Горбаченко, О. Є. Чепурна, 2025

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1. ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ	6
2. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	9
3. ПЛАНИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ	10
4. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	12
5. ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ	19
6. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ІСПИТУ	21
7. ПРИКЛАДИ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ (MOODLE)	25
РЕКОМЕНДОВАНИЙ ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ	26

ВСТУП

Дисципліна «Бізнес-аналіз» розглядається як комплексна система знань, методів і практик, що забезпечує виявлення проблем у діяльності підприємств, оцінювання наявних можливостей і формування обґрунтованих управлінських рішень. Вона поєднує елементи економіки, менеджменту та сучасних інформаційних технологій, створюючи аналітичну основу для розвитку організацій та підвищення їхньої конкурентоспроможності. Особливість курсу полягає в акценті на поєднанні теоретичного розуміння аналітичних підходів із практичними навичками роботи з даними, що дозволяє студентам набути досвіду, максимально наближеного до реальних умов діяльності бізнес-структур.

Засвоєння матеріалу дисципліни передбачає формування у здобувачів умінь працювати з великими обсягами економічної та управлінської інформації, застосовувати економіко-математичні моделі та методи прогнозування, будувати та аналізувати бізнес-процеси, оцінювати ризики й визначати оптимальні стратегії розвитку. У навчальному процесі увага приділяється фінансовим, маркетинговим, організаційним та стратегічним аспектам аналітичної діяльності, що вимагає використання сучасного програмного забезпечення для бізнес-аналітики та засобів моделювання даних.

Метою дисципліни є не лише формування знань щодо традиційних і новітніх інструментів аналізу, а й розвиток здатності критично інтерпретувати результати досліджень, презентувати їх у вигляді звітів, презентацій і рекомендацій для управлінців та зацікавлених сторін. Опанування курсу сприятиме виробленню аналітичної культури мислення, умінню знаходити раціональні рішення у ситуаціях невизначеності та швидких змін ринкового середовища.

Вивчення дисципліни «Бізнес-аналіз» має міждисциплінарний характер і тісно пов'язане з такими навчальними курсами, як «Стратегічне управління», «Фінансовий менеджмент», «Управління ризиками», «Інформаційні системи в менеджменті». Саме завдяки інтеграції різних підходів майбутні фахівці отримують можливість сформувати цілісне уявлення про бізнес як складну систему, в якій управлінські рішення залежать від точності та повноти аналітичної інформації.

Результатом вивчення дисципліни має стати підготовка здобувачів до самостійного здійснення комплексної аналітичної діяльності, що передбачає ідентифікацію проблем, оцінку економічних наслідків альтернативних управлінських рішень, використання методів моделювання та інструментів інформаційної підтримки. Таким чином, бізнес-аналіз формує фундаментальні та прикладні компетентності, необхідні для ефективного управління організаціями в умовах зростаючої складності та динаміки економічного середовища.

У процесі викладання дисципліни «Бізнес-аналіз» застосовуються сучасні методи, що поєднують лекційні заняття, практичні завдання та самостійну роботу студентів.

Лекції проводяться з використанням мультимедійних матеріалів, презентацій та прикладів з реальної практики, що забезпечує систематизацію знань і створює підґрунтя для подальшого поглибленого вивчення. На практичних заняттях основна увага приділяється роботі з кейсами, виконанню розрахунків, аналізу статистичних і фінансових даних, використанню програмного забезпечення для бізнес-аналітики (MS Excel, Power BI, Python, R).

Методи навчання орієнтовані на активну участь студентів: індивідуальні завдання сприяють розвитку навичок самостійного дослідження, групові проєкти формують здатність до колективної роботи та

комунікації, а підготовка презентацій та звітів розвиває уміння ефективно представляти результати аналітичної роботи.

Самостійна робота включає опрацювання літератури, підготовку до тестування, аналіз кейсів, виконання міні-досліджень та використання онлайн-платформи (Moodle) для закріплення знань.

Поєднання зазначених методів викладання та навчання забезпечує інтеграцію теоретичної й практичної підготовки, розвиток критичного мислення та здатності приймати обґрунтовані управлінські рішення в умовах сучасного бізнес-середовища.

1. ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Лекції. Лекції мають оглядовий і систематизуючий характер. Під час занять викладач розкриває ключові поняття та моделі, звертає увагу на методологію бізнес-аналізу, а також ілюструє матеріал прикладами із сучасної практики. Практичні заняття побудовані на аналізі кейсів, виконанні розрахункових завдань, роботі з даними та колективному обговоренні результатів. Особливий акцент робиться на самостійному застосуванні методів аналізу до конкретних управлінських ситуацій.

Перед кожною темою рекомендується ознайомитися з базовою літературою та нормативними документами, що згадуються у робочій програмі. Це дозволяє ефективніше сприймати матеріал, ставити запитання та брати активну участь у дискусії. Конспектування лекцій є обов'язковим елементом, оскільки воно допомагає систематизувати матеріал та підготуватися до подальших практичних завдань.

Практичні заняття. Рекомендується заздалегідь виконати підготовчі вправи: ознайомитися з інструкціями до завдань; зібрати необхідні статистичні чи фінансові дані; опрацювати приклади у програмному забезпеченні (Excel,

Power BI, Python). На практичних заняттях очікується активна участь у групових обговореннях та представлення власних результатів.

Виконання індивідуальних завдань (ІНДЗ). Індивідуальні завдання розроблені для поглибленого вивчення окремих аспектів бізнес-аналізу та формування навичок самостійної роботи. При виконанні ІНДЗ студентам рекомендується: дотримуватися календарного графіка подання робіт; використовувати рекомендовану літературу та електронні ресурси; оформлювати результати у структурованому вигляді (таблиці, графіки, висновки). Особливу увагу слід приділяти формулюванню висновків, які повинні містити не лише опис результатів, але й пропозиції щодо прийняття управлінських рішень.

Самостійна робота. Самостійна робота передбачає опрацювання літературних джерел, виконання тестових завдань у віртуальному середовищі, підготовку до дискусій та складання міні-звітів. Використання онлайн-ресурсів (Moodle, інтерактивні тести) дозволяє ефективніше контролювати власний прогрес.

Додаткові можливості (неформальна освіта). Окрім основної програми, здобувачі можуть скористатися додатковими освітніми можливостями. Зокрема, існує можливість пройти курс із сертифікацією «Аналітика у продуктовому IT», який дозволяє поглибити практичні компетентності, отримати офіційний сертифікат та зарахувати його як частину освітньої програми (2 кредити ЄКТС). Це сприяє підвищенню конкурентоспроможності випускників на ринку праці та демонструє інтеграцію формальної і неформальної освіти.

Контрольні заходи. Методи діагностики знань (контролю) – поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача вищої освіти до виконання конкретної роботи.

форми проведення поточного контролю: усне опитування здобувачів вищої освіти, вирішення практичних завдань та ситуаційних вправ, тестові завдання.

проміжний контроль проводиться після вивчення відповідних тем або блоку тем з метою з'ясування ступеню засвоєності здобувачами вищої освіти відповідного об'єму опрацьованого та вивчення матеріалу та подальшої оцінки рівня отриманих знань.

Форми проведення проміжного контролю – контрольна робота, колоквіум, захист індивідуального розрахункового завдання, підсумковий контроль проводиться у формі екзамену у вигляді тестування на платформі Moodle.

2. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Види навантаження	год. (денна ф/н)
Кількість кредитів/год	5/150
Усього годин аудиторної роботи, у т.ч.:	60
● лекційні заняття, год.	20
● практичні заняття, год.	40
● семінарські заняття, год.	—
● лабораторні заняття, год.	—
Усього годин самостійної роботи, у т.ч.:	90
● контрольні роботи, к-сть/год.	—
● індивідуальне науково-дослідне завдання, год.	30
● підготовка до аудиторних занять та контрольних заходів, год.	60
Екзамен	+

3. ПЛАНИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Сутність та функції бізнес-аналізу(2 години).

Розглядається еволюція бізнес-аналізу як наукової та практичної дисципліни, його місце в системі менеджменту та економічного аналізу. Аналізуються ключові функції бізнес-аналізу: діагностична, прогностична, контрольна, інформаційна та рекомендаційна. Особливу увагу приділено розмежуванню понять «бізнес-аналіз» та «фінансовий аналіз», а також визначенню ролі бізнес-аналітика в управлінських процесах.

Тема 2. Інформаційна база бізнес-аналізу(2 години).

Досліджуються джерела даних для бізнес-аналізу: внутрішня та зовнішня інформація, офіційна статистика, корпоративна звітність, маркетингові та соціологічні дослідження. Розглядаються принципи організації інформаційної бази та критерії її надійності. Підкреслюється значення цифрових ресурсів та великих даних (Big Data) у сучасних бізнес-практиках.

Тема 3. Методи і інструменти бізнес-аналізу(2 години).

Вивчаються класичні та сучасні методи аналізу: порівняльний, факторний, регресійний, кореляційний, дисперсійний. Розглядаються інструменти візуалізації та бізнес-аналітичні програмні продукти (BI-системи, Excel, SPSS, Python, R). Окрему увагу приділено методам моделювання бізнес-процесів та використанню CASE-засобів.

Тема 4. Макроекономічний аналіз(2 години).

Лекція присвячена дослідженню впливу макроекономічного середовища на бізнес-рішення. Аналізуються ключові макропоказники: ВВП, рівень інфляції, безробіття, валютні коливання, динаміка інвестицій. Розглядається методологія PEST-аналізу та її роль у стратегічному прогнозуванні.

Тема 5. Аналіз кон'юнктури ринку(2 години).

Охоплюються основні методи дослідження ринку: аналіз попиту та пропозиції, цінова еластичність, сегментація та позиціонування. Вивчаються індикатори ринкової кон'юнктури, що дозволяють оцінити поточний стан та тенденції розвитку галузей. Обговорюється значення кон'юнктурних циклів у стратегічному управлінні.

Тема 6. Аналіз конкурентів(2 години).

Розглядаються основні підходи до конкурентного аналізу, включаючи модель «п'яти сил Портера» та методи оцінки ринкової позиції компанії. Досліджуються конкурентні стратегії та методи оцінки сильних і слабких сторін конкурентів. Значна увага приділяється інформаційним ресурсам для збору даних про конкурентів.

Тема 7. Маркетинговий аналіз(2 години).

Вивчається система маркетингових досліджень, їх структура та методологія. Розглядаються методи аналізу споживацької поведінки, дослідження попиту та ефективності маркетингових кампаній. Демонструється роль маркетингової аналітики у формуванні рішень щодо ціноутворення, асортиментної політики та просування продукції.

Тема 8. Організаційно-управлінський аналіз(2 години).

Аналізується ефективність організаційної структури підприємства та системи управління. Розглядаються показники результативності управлінських рішень і методи оцінювання організаційної культури. Підкреслюється значення управлінських інновацій і цифрових технологій у трансформації бізнес-моделей.

Тема 9. Фінансовий аналіз(2 години).

Охоплюються основні інструменти фінансової діагностики: аналіз ліквідності, платоспроможності, рентабельності, ділової активності. Розглядається використання фінансових коефіцієнтів, горизонтального та вертикального аналізу. Вивчаються методи прогнозування фінансового стану підприємств.

Тема 10. Аналіз бізнес-ризиків(2 години).

Лекція присвячена дослідженню природи та класифікації бізнес-ризиків, що супроводжують діяльність підприємств у сучасних умовах. Аналізуються основні види ризиків: фінансові, ринкові, операційні та стратегічні, а також їхній вплив на прийняття управлінських рішень. Розглядаються методи ідентифікації та оцінювання ризиків, включно з побудовою матриці ризиків та застосуванням сценарного аналізу. Особлива увага приділяється інструментам управління ризиками – диверсифікації, страхуванню та хеджуванню, а також ролі бізнес-аналітика у процесі мінімізації невизначеності та забезпеченні стабільності розвитку підприємства.

4.ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття 1. Сутність та функції бізнес-аналізу

Методичні рекомендації: під час підготовки до теми студентам слід опрацювати визначення бізнес-аналізу, відмінності між бізнес-, фінансовим та економічним аналізом. Рекомендується скласти таблицю функцій (діагностична, прогностична, інформаційна, контрольна, рекомендаційна) і проаналізувати їх практичне значення. Для кращого розуміння варто знайти приклади аналітичних звітів підприємств або міжнародних організацій і простежити, які функції бізнес-аналізу в них реалізуються. Підготовка до практичного заняття включає опрацювання базових понять і підготовку до обговорення прикладу застосування бізнес-аналізу для вирішення конкретної проблеми управління.

Зміст: розмежування понять «економічний аналіз», «фінансовий аналіз» і «бізнес-аналіз»; функції бізнес-аналізу: інформаційна, контрольна,

діагностична, прогностична, рекомендаційна; роль бізнес-аналітика в системі управління підприємством.

Мета: засвоїти сутність і завдання бізнес-аналізу, навчитися визначати його функції та практичне застосування.

Завдання: підготувати кейс із визначенням проблеми підприємства, яку можна вирішити методами бізнес-аналізу.

Практичне заняття 2. Інформаційна база бізнес-аналізу

Методичні рекомендації: під час підготовки до теми студентам слід звернути увагу на особливості формування інформаційної бази бізнес-аналізу, джерела внутрішньої та зовнішньої інформації, їх надійність і достовірність. Рекомендується ознайомитися з фінансовою, статистичною та управлінською звітністю підприємств, а також з відкритими базами даних і аналітичними ресурсами (Держстат, Світовий банк, OECD). Важливо навчитися розрізняти первинні та вторинні джерела інформації, оцінювати їхню релевантність і можливість використання для прийняття управлінських рішень. Підготовка до практичного заняття включає побудову схеми інформаційних потоків підприємства та аналіз прикладів інформаційних систем.

Зміст: поняття та структура інформаційної бази; внутрішні та зовнішні джерела інформації; критерії достовірності та актуальності даних; роль інформаційних систем у забезпеченні бізнес-аналізу.

Мета: засвоїти принципи формування інформаційної бази бізнес-аналізу, навчитися працювати з різними джерелами даних та оцінювати їх придатність для управлінських рішень.

Завдання: скласти інформаційну карту підприємства, визначивши основні внутрішні й зовнішні джерела даних, оцінити їхню достовірність та визначити можливості для використання у бізнес-аналізі.

Практичне заняття 3. Методи і інструменти бізнес-аналізу

Методичні рекомендації: під час підготовки до теми студентам слід опрацювати основні методи бізнес-аналізу, зокрема порівняльний, трендовий, факторний, кореляційно-регресійний та графічний аналіз. Важливо зрозуміти, які завдання вирішує кожен метод та у яких ситуаціях доцільно його застосовувати. Рекомендується ознайомитися з прикладами використання статистичних методів та математичних моделей у бізнес-аналітиці. Доцільно виконати вправи у програмному середовищі (MS Excel, Power BI, R, Python) для закріплення практичних навичок. Особливу увагу слід приділити інтерпретації результатів, щоб не обмежуватися лише розрахунками, а вміти пояснити їх управлінське значення.

Зміст: методи порівняльного та факторного аналізу; статистичні методи (кореляційний, регресійний); BI-системи та програмне забезпечення.

Мета: опанувати сучасні методи аналізу бізнес-даних.

Завдання: виконати факторний аналіз фінансових результатів за наданими даними.

Практичне заняття 4. Макроекономічний аналіз

Методичні рекомендації: під час підготовки до теми студентам слід ознайомитися з макроекономічними показниками, що впливають на діяльність підприємств: ВВП, інфляція, безробіття, процентні ставки, платіжний баланс. Рекомендується проаналізувати офіційні статистичні джерела (Держстат України, IMF, World Bank, OECD) та зіставити динаміку макроекономічних індикаторів із тенденціями в окремих галузях. Важливо засвоїти методику PEST-аналізу як інструмент оцінки зовнішнього

середовища. Підготовка до практичного заняття передбачає опрацювання прикладів макроекономічних звітів та побудову схеми впливу макроекономічних факторів на обрану галузь.

Зміст: вплив макроекономічних показників на бізнес-рішення; аналіз ВВП, інфляції, безробіття, валютних курсів; PEST-аналіз.

Мета: навчитися враховувати макроекономічні фактори у бізнес-рішеннях.

Завдання: скласти PEST-аналіз для обраної галузі.

Практичне заняття 5. Аналіз кон'юнктури ринку

Методичні рекомендації: під час підготовки до теми студентам необхідно ознайомитися з поняттям «ринкова кон'юнктура», її видами та факторами, що впливають на зміни попиту і пропозиції. Рекомендується опрацювати статистичні дані щодо цін, обсягів виробництва й продажу продукції, а також динаміки споживчого попиту. Доцільно застосувати методи сегментації ринку та позиціонування товарів. Студентам слід підготувати приклади сезонних і циклічних змін кон'юнктури на реальних ринках (наприклад, аграрний сектор, енергетика, IT-послуги). Підготовка до заняття включає побудову графіків попиту та пропозиції для умовного ринку та аналіз їх рівноважної ціни.

Зміст: методи дослідження попиту і пропозиції; індикатори ринкової кон'юнктури; сегментація.

Мета: розвинути навички аналізу ринкової ситуації.

Завдання: провести аналіз попиту на конкретний товар.

Практичне заняття 6. Аналіз конкурентів

Методичні рекомендації: під час підготовки до теми студентам необхідно ознайомитися з основними методами аналізу конкурентів, зокрема з моделлю

«п'яти сил Портера» та методами стратегічного групування. Рекомендується вивчити відкриті дані про діяльність компаній у вибраній галузі (офіційні звіти, аналітичні огляди, публікації у профільних ЗМІ). Доцільно скласти таблицю сильних і слабких сторін конкурентів, визначити їхні можливості й загрози. Важливо навчитися будувати карту стратегічних груп і аналізувати потенційні зміни ринкових позицій. Підготовка до заняття передбачає роботу з конкретними прикладами компаній і підготовку до дискусії щодо конкурентних стратегій.

Зміст: підходи до конкурентного аналізу; модель «п'яти сил Портера»; оцінка ринкової позиції.

Мета: навчитися ідентифікувати конкурентів і визначати їхні сильні та слабкі сторони.

Завдання: скласти таблицю стратегій двох конкурентних підприємств.

Практичне заняття 7. Маркетинговий аналіз

Методичні рекомендації: студентам необхідно опрацювати основи маркетингового аналізу: дослідження ринку, споживачів, каналів збуту та ефективності маркетингових кампаній. Рекомендується вивчити методи SWOT-аналізу та портфельного аналізу (матриця BCG, GE/McKinsey), розглянути приклади сучасних маркетингових стратегій компаній. Важливо навчитися зіставляти витрати на маркетинг з отриманими результатами. Підготовка до заняття передбачає збір прикладів рекламних кампаній і їх оцінку за показниками ефективності.

Зміст: система маркетингових досліджень; аналіз споживацької поведінки; ефективність кампаній.

Мета: засвоїти інструменти маркетингової аналітики.

Завдання: SWOT-аналіз маркетингової стратегії підприємства.

Практичне заняття 8. Організаційно-управлінський аналіз

Методичні рекомендації: студентам слід звернути увагу на особливості аналізу організаційних структур підприємств, ефективність управлінських рішень та організаційної культури. Рекомендується ознайомитися з методами оцінювання управлінської діяльності, аналізом продуктивності персоналу та впливу стилів керівництва на результати діяльності компанії. Доцільно змодельовати кілька варіантів організаційної структури для умовного підприємства. Підготовка включає пошук прикладів організаційних моделей сучасних компаній.

Зміст: аналіз оргструктури; ефективність управлінських рішень; організаційна культура.

Мета: навчитися оцінювати управлінські механізми підприємства.

Завдання: змодельовати схему оргструктури підприємства.

Практичне заняття 9. Фінансовий аналіз

Методичні рекомендації: Під час підготовки до теми студентам необхідно ознайомитися з основними показниками фінансового стану підприємства: ліквідність, платоспроможність, рентабельність, ділова активність. Рекомендується навчитися розраховувати коефіцієнти за даними фінансової звітності (баланс, звіт про фінансові результати, рух грошових коштів). Важливо вміти інтерпретувати отримані результати та робити висновки для прийняття управлінських рішень. Доцільно опрацювати приклади фінансового аналізу в міжнародній практиці.

Зміст: коефіцієнти ліквідності, рентабельності; горизонтальний та вертикальний аналіз; прогнозування.

Мета: оволодіти методами фінансової діагностики підприємства.

Завдання: розрахунок основних коефіцієнтів за фінансовою звітністю.

Практичне заняття 10. Аналіз бізнес-ризиків

Методичні рекомендації: під час підготовки до теми студентам необхідно ознайомитися з поняттям бізнес-ризиків, його видами та методами управління. Слід розглянути класифікацію ризиків (фінансові, ринкові, операційні, стратегічні) та опрацювати підходи до їх оцінювання. Рекомендується вивчити методи складання матриці ризиків та проведення сценарного аналізу, а також ознайомитися з прикладами практичного використання інструментів мінімізації ризиків (страхування, хеджування, диверсифікація). Підготовка до практичного заняття передбачає виконання завдань з побудови матриці ризиків для умовного підприємства та підготовку до обговорення прикладу ризикової ситуації у реальній компанії.

Зміст: поняття та класифікація бізнес-ризиків; основні методи ідентифікації та оцінювання ризиків; матриця ризиків і сценарний аналіз; інструменти управління ризиками; роль бізнес-аналітика у процесі зниження ризиків.

Мета: засвоїти сутність бізнес-ризиків, навчитися класифікувати їх та застосовувати методи оцінювання й управління для прийняття обґрунтованих рішень.

Завдання: скласти матрицю ризиків для обраної компанії, визначити ймовірність та наслідки настання ризикових подій, запропонувати способи зниження найбільш критичних ризиків.

5. ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

Індивідуальне завдання для здобувачів передбачає проведення комплексної оцінки господарської діяльності конкретного суб'єкта підприємництва з метою виявлення внутрішніх резервів підвищення ефективності та визначення напрямів подальшого розвитку. Завдання вимагає від студента вміння поєднувати теоретичні знання з бізнес-аналізу із практичними навичками роботи з інформаційними ресурсами та даними підприємства.

Виконання роботи передбачає:

- збирання та систематизацію інформаційної бази про діяльність підприємства (фінансової, маркетингової, організаційної, виробничої);
- застосування методів фінансового, маркетингового, конкурентного та організаційно-управлінського аналізу;
- використання сучасного спеціалізованого програмного забезпечення (BI-системи, пакети статистичного аналізу, інструменти візуалізації даних);
- формулювання висновків щодо поточного стану суб'єкта підприємництва та підготовку рекомендацій щодо використання виявлених резервів для покращення результатів його діяльності.

Результатом виконання завдання має бути структурований письмовий звіт та презентація ключових результатів, які демонструють здатність студента комплексно оцінювати стан підприємства, визначати проблемні зони, обґрунтовувати напрями розвитку та ефективно презентувати результати аналітичної роботи.

Теми індивідуальних завдань.

Варіант 1. Провести комплексну оцінку фінансово-господарської діяльності підприємства за останні три роки з використанням методів горизонтального і вертикального аналізу.

Варіант 2. Здійснити факторний аналіз зміни прибутку підприємства з використанням пакету MS Excel або Python.

Варіант 3. Розробити інформаційну карту підприємства із систематизацією внутрішніх і зовнішніх джерел інформації для бізнес-аналізу.

Варіант 4. Виконати PEST-аналіз впливу макроекономічних факторів на діяльність обраної компанії та підготувати звіт.

Варіант 5. Проаналізувати кон'юнктуру ринку певного товару/послуги та визначити ключові тенденції його розвитку.

Варіант 6. Провести SWOT-аналіз конкурентоспроможності підприємства у вибраній галузі.

Варіант 7. Виконати аналіз ринкової позиції трьох основних конкурентів обраного підприємства з використанням моделі «п'яти сил Портера».

Варіант 8. Оцінити ефективність маркетингової кампанії підприємства за допомогою методів маркетингової аналітики та BI-інструментів.

Варіант 9. Провести аналіз споживчої поведінки клієнтів компанії з використанням даних онлайн-опитування та візуалізувати результати.

Варіант 10. Здійснити організаційно-управлінський аналіз підприємства та підготувати рекомендації щодо вдосконалення його структури управління.

Варіант 11. Розрахувати систему фінансових коефіцієнтів (ліквідність, рентабельність, ділова активність) для підприємства та інтерпретувати результати.

Варіант 12. Побудувати прогноз фінансового стану компанії з використанням методів регресійного аналізу та перевірити його адекватність.

Варіант 13. Провести аналіз бізнес-ризиків конкретного підприємства, класифікувати їх та розробити матрицю ризиків.

Варіант 14. Виконати сценарний аналіз розвитку підприємства залежно від змін ринкової кон'юнктури.

Варіант 15. Розробити рекомендації щодо підвищення ефективності діяльності підприємства на основі інтегрованої оцінки його фінансового,

маркетингового та організаційного стану з використанням спеціалізованого програмного забезпечення.

6. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ІСПИТУ

1. Поняття, предмет і об'єкт бізнес-аналізу.
2. Відмінності між бізнес-аналізом, економічним та фінансовим аналізом.
3. Основні функції бізнес-аналізу.
4. Роль бізнес-аналітика у сучасній системі управління.
5. Джерела внутрішньої інформації для бізнес-аналізу.
6. Джерела зовнішньої інформації та критерії їх достовірності.
7. Первинна та вторинна інформація в бізнес-аналітиці.
8. Порівняльний аналіз як метод бізнес-аналізу.
9. Трендовий аналіз і його застосування у прогнозуванні.
10. Факторний аналіз: мета та алгоритм проведення.
11. Кореляційно-регресійний аналіз у бізнес-аналітиці.
12. Методи графічного аналізу бізнес-процесів.
13. Сутність макроекономічного аналізу та його роль у бізнес-рішеннях.
14. Основні макроекономічні показники та їх вплив на бізнес.
15. Методика PEST-аналізу та її застосування.
16. Поняття ринкової кон'юнктури.
17. Фактори, що впливають на попит і пропозицію.
18. Сегментація ринку: основні методи.
19. Позиціонування товарів і послуг на ринку.
20. Основні моделі аналізу конкурентів.

21. Модель п'яти сил Портера.
22. SWOT-аналіз конкурентних стратегій.
23. Стратегічні групи конкурентів.
24. Поняття маркетингового аналізу.
25. SWOT-аналіз маркетингової стратегії.
26. Матриця BCG і її використання.
27. Матриця GE/McKinsey.
28. Методи оцінки ефективності маркетингових кампаній.
29. Організаційно-управлінський аналіз: сутність та завдання.
30. Аналіз організаційних структур управління.
31. Методи оцінювання ефективності управлінських рішень.
32. Організаційна культура та її роль у бізнесі.
33. Методи аналізу продуктивності персоналу.
34. Поняття фінансового аналізу.
35. Основні фінансові коефіцієнти.
36. Ліквідність та платоспроможність підприємства.
37. Рентабельність підприємства та методи її визначення.
38. Ділова активність підприємства.
39. Методи аналізу фінансової звітності.
40. Інтерпретація результатів фінансового аналізу.
41. Поняття бізнес-ризиків.
42. Класифікація бізнес-ризиків.
43. Фінансові ризики: сутність та методи управління.
44. Ринкові ризики та способи їх оцінювання.

45. Операційні ризики: приклади та інструменти контролю.
46. Стратегічні ризики: сутність та приклади.
47. Методи ідентифікації бізнес-ризиків.
48. Методи оцінювання ймовірності та наслідків ризиків.
49. Матриця ризиків: методика побудови.
50. Сценарний аналіз та його використання у бізнес-аналітиці.
51. Методи зниження бізнес-ризиків.
52. Диверсифікація як інструмент управління ризиками.
53. Страхування та хеджування ризиків.
54. Роль бізнес-аналітика у процесі управління ризиками.
55. Приклади управління ризиками у сучасних компаніях.
56. Інформаційні системи в бізнес-аналітиці.
57. MS Excel як інструмент бізнес-аналізу.
58. Power BI та його можливості.
59. Tableau: переваги та недоліки.
60. Мова програмування Python у бізнес-аналітиці.
61. Бібліотеки Python для аналізу даних (Pandas, NumPy, Matplotlib).
62. Мова програмування R у бізнес-аналітиці.
63. Роль великих даних (Big Data) у бізнес-аналізі.
64. Методи обробки великих масивів даних.
65. Хмарні сервіси для бізнес-аналітики.
66. Концепція Data Warehouse.
67. ETL-процеси в бізнес-аналітиці.
68. Data Lake та його використання.

69. Методи прогнозування у бізнес-аналітиці.
70. Прогнозування попиту.
71. Прогнозування доходів і витрат.
72. Методи оптимізації бізнес-процесів.
73. Логістичний аналіз у бізнесі.
74. Методи оцінювання інвестиційних проєктів.
75. Метод чистої приведеної вартості (NPV).
76. Внутрішня норма прибутковості (IRR).
77. Методи оцінки ризиків інвестиційних проєктів.
78. Сутність стратегічного аналізу.
79. Методи стратегічного планування.
80. Аналіз галузевих тенденцій.
81. Методи оцінювання інноваційного потенціалу підприємства.
82. Аналіз цифрових трансформацій у бізнесі.
83. Роль штучного інтелекту в бізнес-аналітиці.
84. Аналіз прикладів цифрових платформ.
85. Методи аналізу клієнтського досвіду.
86. Customer Journey Map (CJM).
87. Методи дослідження задоволеності клієнтів.
88. Net Promoter Score (NPS).
89. Методи аналізу конкурентних переваг.
90. Ключові показники ефективності (KPI).
91. Методи оцінювання продуктивності бізнес-процесів.
92. Бенчмаркінг у бізнес-аналітиці.

- 93. Приклади використання ВІ-систем у компаніях.
- 94. Сучасні тенденції у бізнес-аналітиці.
- 95. Роль бізнес-аналітики у цифровій трансформації підприємств.
- 96. Методи оцінювання ефективності цифрових стратегій.
- 97. Використання машинного навчання у бізнес-аналітиці.
- 98. Приклади застосування штучного інтелекту у прогнозуванні попиту.
- 99. Етичні аспекти використання даних у бізнес-аналітиці.
- 100. Перспективи розвитку бізнес-аналітики в Україні та світі.

7. ПРИКЛАДИ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ (ДЛЯ ПЛАТФОРМИ MOODLE)

Тест 1. Яка основна функція бізнес-аналізу?

- a) Розробка програмного забезпечення
- b) Виявлення проблем і можливостей у діяльності підприємства ☒
- c) Формування політичних стратегій
- d) Проведення лабораторних експериментів

Тест 2. До внутрішніх джерел інформації для бізнес-аналізу належать:

- a) Статистичні дані Держстату
- b) Фінансова та управлінська звітність підприємства ☒
- c) Публікації у наукових журналах
- d) Дані про конкурентів із відкритих джерел

Тест 3. Який метод використовується для оцінювання впливу окремих факторів на результативний показник?

- a) Порівняльний аналіз
- b) Факторний аналіз ☒

c) Горизонтальний аналіз

d) Вертикальний аналіз

Тест 4. Модель «п'яти сил Портера» використовується для:

a) Аналізу внутрішньої структури підприємства

b) Оцінки інноваційного потенціалу

c) Аналізу конкурентного середовища ☒

d) Розробки фінансових коефіцієнтів

Тест 5. Який з наведених методів належить до якісних методів оцінки ризиків?

a) Метод сценаріїв ☒

b) Регресійний аналіз

c) Дисперсійний аналіз

d) Коефіцієнт ліквідності

РЕКОМЕНДОВАНИЙ ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ

Список основних джерел:

1. Варенко В.М. Основи аналітики: навч. посіб. Київ : Видавництво Ліра-К. 2022. 248 с.
2. Вернюк Н. О., Клименко Л. В., Новак І. М. Операційний менеджмент: навч. посіб. Уман. нац. ун-т садівництва. Умань. 2021. 242 с.
3. Долінський Л. Б. Фінансовий ризик-менеджмент : навчально-методичний посібник. Національний університет "Києво-Могилянська академія". Київ : НаУКМА, 2022. 130 с
4. Клебанова Т. С., Гур'янова Л. С., Чаговець Л. О., Панасенко О. В., Сергієнко О. А., Яценко Р. М. Бізнес-аналітика багатовимірних процесів : мультимедійний навчальний посібник. Харківський національний

економічний університет імені С. Кузнеця. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2024. URL: <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=761>

5. Кондратюк О. І. Управління ризиками: навч. посіб. Київ: Державний торговельно-економічний ун-т, 2025. 304 с.

6. Сидоров О. А., Альошина Т. В., Фісуненко Н. О., Сидорова Е. О. Менеджмент і адміністрування: підручник. Дніпро: Арт-Прес, 2023. 352с.

7. Стець О.В. Інформаційні системи бізнес аналітики. Конспект лекцій. Навчально наочний посібник. Економіка. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2024. 76 с. URL <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/67185>

Список допоміжних джерел:

1. Горбаченко С. А. Особливості впровадження управлінських інновацій суб'єктами підприємництва ІТ сфери. Європейський вектор економічного розвитку. 2021. № 1(30). С. 18-27.

2. Горбаченко С. А. Паритет транспарентності та кібербезпеки у холократичній моделі управління бізнесом. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Кіберпростір в умовах війни та глобальних викликів ХХІ століття: теорія та практика» (м. Одеса, 24 листопада 2023 р.). Одеса, 2023. С. 223-225.

3. Горбаченко С. А., Слатвінська В. М., Чепурна О. Є. Адаптація проєктного підходу до управління стартапами. Трансформаційна економіка. 2023. № 4. С. 24-29.

4. Горбаченко С. А., Чепурна О. Є., Черевко Є. В. Математичне моделювання проєктних рішень на основі стохастичних процесів для аналізу ризиків. Успіхи і досягнення у науці. 2025. № 7 (17). С. 314-332. DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-7\(17\)](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-7(17))

5. Горбаченко С.А., Чепурна О.Є., Ігнатенко А.І. Цифрова трансформація в менеджменті: вплив штучного інтелекту та аналітики великих даних на

- прийняття стратегічних рішень. Бізнес-навігатор. 2025. Вип. 4 (81). С. 481–487. DOI: <https://doi.org/10.32782/business-navigator.81-76>.
6. Грідін О. В., Заїка С. О., Сагачко Ю. М. Операційний менеджмент у контексті застосування сучасних аналітичних інструментів до ухвалення управлінських рішень. Цифрова економіка та економічна безпека 4 (13). 2024. С. 3-10.
 7. Кащена Н., Остапенко Р., Велієва В. Бізнес-аналітика як інструмент обробки даних. Економіка та суспільство. 2024. Вип. 62. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-14>
 8. Кісільов О. І., Качков С. О. Сутність інтегрованого управління проєктними та операційними ризиками в організації. Управління розвитком складних систем. 2023. № 55. С. 46–54.
 9. Куклінова ТВ, Чепурна О Є , Мельник Є.Б. Економіко-математичне моделювання: синергія аналітики, менеджменту та штучного інтелекту. Сталий розвиток економіки. 2025 Сталий розвиток економіки, (4 (55), 231-236. <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-55-31>
 10. Рябоволик Т. Ф., Андрощук І.О. Сучасна технологія антикризового управління як інструмент операційного та виробничого менеджменту в організації в контексті забезпечення принципів стійкості та сталості в умовах індустрії 5.0. Економічний простір. 2024. 189. С.390-395.
 11. Траченко Л.А. Сучасне управління бізнесом : оцінка відмінностей за концепцією TQM та міжнародними стандартами. Вісник НУВГП. Серія «Економічні науки». 2021. Вип. 4 (96). С. 231-241.
 12. Чепурна О. Є. Роль математичних дисциплін в підготовці фахівців для ІТ галузі. Інформаційне суспільство: проблеми та перспективи: матеріали VII Всеукр. наук.-практ. конф. 20 травня 2022 р. Одеса, 2022. С. 49-151.
 13. Якімова Н. А. Математичні методи прогнозування в економіці та бізнесі. Одеса: ОНУ ім. І. І. Мечникова. 2024. 211 с.

14. Babii A., Ghysels E., Striaukas J. Machine Learning in Macroeconomics and Finance. 2023. SSRN. DOI: <https://doi.org/10.2139/ssrn.4547321>
15. Chepurna O., Tsilmak O., Loboda Y. Analysis of psychological aspects of the formation of a project group. Systematic approach. Academia Polonica. 2025. Vol. 69. № 2. P.138-144. <https://doi.org/10.23856/10.23856/6914>
16. Cherevko Y., Chepurna O., Kuleshova Y. On Information Geometry Methods for Data Analysis. Geometry Integrability and Quantization. 2024. Vol. 29. P. 11–22. URL: <https://doi.org/10.7546/giq-29-2024-11-22>

Ресурси відкритого доступу :

1. <http://cyber.onua.edu.ua> – сайт факультету кібербезпеки та інформаційних технологій, на якому розміщено робочі матеріали з курсу
2. <http://dspace.onua.edu.ua> – eNUOLAIR – депозитарій (архів) НУ ОЮА
3. Дія.Освіта. Освітні курси для бізнесу та цифрових навичок. URL: <https://osvita.diia.gov.ua>
4. Genius.Space. Бізнес-аналітика: курси та тренінги. URL: <https://genius.space>
5. Prometheus. Бізнес-аналітик; Основи аналітики даних (BI). URL: <https://prometheus.org.ua>
6. Beetroot Academy. Business Analysis in IT. URL: <https://beetroot.academy>
7. EPAM University. Business Analysis. URL: <https://training.epam.com>
8. Дія.Бізнес. Освітні програми. URL: <https://business.diia.gov.ua>
9. <https://www.scopus.com/> – База даних SCOPUS
<http://ipscience.thomsonreuters.com> – База даних Thomson Reuters Web of Science

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

БІЗНЕС-АНАЛІЗ

Методичні рекомендації
для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
(галузь знань D «Бізнес, адміністрування та право»,
спеціальність D3 «Менеджмент»)

Електронне видання

В авторській редакції

Укладачі:

С. А. Горбаченко

О. Є. Чепурна